

Sosiaalityön tutkinto-ohjelman ohjaussuunnitelma

Ohjaussuunnitelman tarkoitus ja periaatteet

Tämä ohjaussuunnitelma kuvaa Tampereen yliopiston sosiaalityön tutkinto-ohjelmassa annettavan ohjauksen kokonaisuutta. Ohjaussuunnitelman tarkoituksena on tehdä sosiaalityön opiskelijoille näkyväksi tutkinto-ohjelman ohjaustoiminta, ohjausta antavat tahot, ohjauksen työnjako sekä annettavan ohjauksen muodot. Ohjauksen roolien, vastuiden ja ohjauksen kohteena olevien prosessien selkeyttäminen on tarpeellista, sillä ohjausta ja neuvontaa yliopistossa antavat monet tahot mutta opiskelijoille saattaa olla epäselvää mistä tai keneltä ohjausta saa missäkin asioissa tai opintojen eri vaiheissa. Ohjaussuunnitelma toimii myös ohjaukseen liittyvän keskustelun ylläpitäjänä sosiaalityön tutkinto-ohjelmassa ja sen tehtävänä on lisätä yhteistä ohjaukseen liittyvää ymmärrystä sekä toimia pohjana ohjauksen kehittämisessä. Ohjaussuunnitelma ymmärretään prosessina, joka on rakentunut sarjasta kysymyksiä koskien opintojen ohjauksen luonnetta, käytänteitä, tavoitteita ja toimijoita. Tämän prosessin tuloksena on syntynyt käsillä oleva kirjallinen ohjaussuunnitelma, joka ei ole staattinen dokumentti, vaan suunnitelma jota päivitetään tarpeen mukaan lukuvuosittain. Ohjausta kehitetään osana sosiaalityön tutkinto-ohjelman laadunhallintaa. Ohjaussuunnitelma on hyväksytty sosiaalityön opettajakokouksessa 15.1.2014.

Tampereen yliopiston opetusneuvosto on linjannut 3.10.2011 koko yliopistoa koskevat opintojen ohjauksen periaatteet, joiden pohjalta myös sosiaalityön tutkinto-ohjelman ohjaussuunnitelma on laadittu. Opetuksen ja ohjauksen keskeinen perusta on opiskelijan täysvaltainen jäsenyys yliopistoyhteisössä. Opiskelijalla on oikeus saada oppimista ja akateemiseksi asiantuntijaksi kasvamista tukevaa ohjausta sekä osana opintoja että tarpeen mukaan erillisenä palveluna. Opiskelija on vastuussa omien opintojensa suunnittelemisesta ja toteuttamisesta sekä oman osaamisensa kehittämisestä. Opiskelija on velvollinen osallistumaan opintoihin sisältyvään ohjaukseen ja on vastuussa muuhun tarvitsemaansa ohjaukseen hakeutumisesta.

Yliopisto on vastuussa opetussuunnitelman, oppimisympäristön ja opetuksen suunnittelemisesta ja toteuttamisesta niin, että opiskelija voi edetä opinnoissaan mielekkäästi ohjeellisessa aikataulussa. Yliopisto on vastuussa opintojen ohjauksen kokonaisuuden rakentamisesta ja esittämisestä niin, että opintojen sujumiseksi tarvittavaa tietoa, neuvontaa ja ohjausta on tarjolla ja se on helposti löydettävissä. Käsillä oleva ohjaussuunnitelma vastaa omalta osaltaan ohjausta koskevan tiedon saatavuuteen esittämällä tutkinto-ohjelman ohjauksen kokonaisuuden yhdessä asiakirjassa.

Sosiaalityön tutkinto-ohjelmassa opintojen ohjauksen kokonaisuuden ymmärretään muodostuvan opetusneuvoston linjauksen mukaisesti tiedotuksesta, neuvonnasta, ohjauksesta ja erityisohjauksesta.

- Yliopisto **tiedottaa** opiskelijoita olennaisista opintojen suorittamiseen liittyvistä seikoista tehokkaasti, ajantasaisesti ja johdonmukaisesti. Opiskelija on velvollinen hankkimaan tietoa ensisijaisesti yliopiston verkko-sivuilta, opinto-oppaista, opetusohjelmasta sekä muusta opetusta koskevasta informaatiosta.
- Yliopisto järjestää **neuvontapalveluita** sekä keskitetysti että yksikkökohtaisesti ja tiedottaa palveluiden saatavuudesta. Opiskelija on vastuussa siitä, miten hän hyödyntää neuvontapalveluita.
- Yliopisto järjestää opintoihin sisältyvää **ohjausta** koko opintopolun ajan. Ohjaus edistää järjestelmällisillä ja ammattimaisilla tavoilla opiskelun ja oppimisen prosesseja kuten yliopisto-opiskelijan identiteetin ja opiskelutaitojen rakentumista, akateemisen osaamisen ja asiantuntijuuden kehittymistä ja tieteelliseksi toimijaksi kasvamista sekä opiskelua osana elämän kokonaisuutta.
- Yliopisto järjestää **erityisohjausta** sekä ehkäisevänä että korjaavana toimintana. Erityisohjaus toteutuu lähinnä sosiaalityön tutkinto-ohjelman ulkopuolella, esimerkiksi [opintopsykologin](#), [Ura- ja rekrytointipalveluiden](#), [yliopiston opintotukitoimiston](#) ja ulkoisten terveystalvelujen ([YTHS](#)) kautta.

Yliopisto-opinnoissa ohjauksen kohteena ovat ne prosessit, joissa syntyvät muun muassa opinnäytteet ja tutkinnot, jolloin ohjauksen kohteena ei ole opiskelija tai hänen toimintansa lopputulos kuten opinnäyte. Ohjaus koostuu useista toisiaan tukevista prosesseista. Ohjattavia ydinprosesseja ovat opiskeluprosessit eli kuinka opiskellaan, osaamisen karttuminen tutkinnoissa eli kuinka opitaan ja osataan sekä tieteellisen asiantuntijuuden kehittyminen (Vehviläinen 2012). Ohjauksella pyritään tukemaan opiskelijan toimijuutta eli hänen kykyään

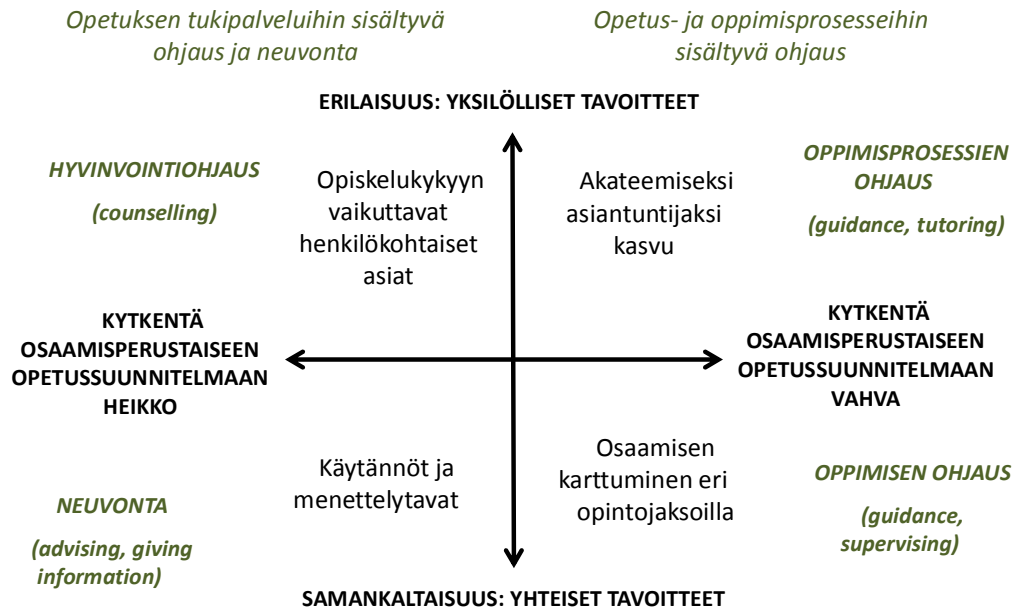
suunnitella, ohjata, toteuttaa ja arvioida omia prosessejaan. Ohjaus nähdään dialogisena, neuvottelevana ja tutkivana ohjaajan ja ohjattavan yhteistyönä.

Tärkeimmäksi opintojen ohjauksen välineeksi nähdään opetussuunnitelma ja opetukseen kuuluva ohjaus osaksi kaikkien opettajien työtä: jokainen opetustapahtuma on myös ohjaustapahtuma, eli jokainen opettaja on oman opetuksensa osalta vastuussa myös opiskelijoiden ohjaamisesta. Opintojen ohjauksen tueksi on laadittu osaamisperustaiset tavoitteet kullekin opintojaksolle ja opintokokonaisuudelle. Tutkinnon tuottama osaaminen on kuvattu opetussuunnitelmassa saavutettavina tietoina, taitoina ja asenteina sekä kehittyvänä identiteettinä.

Ohjaus sosiaalityön tutkinto-ohjelmassa

Sosiaalityö on yleisesti ottaen opetusintensiivinen oppiaine. Opinnoissa teoreettinen ajattelu ja käytännön toiminta ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Sosiaalityön oppialaan ja toimintakenttiin liittyvät teoreettiset opinnot, ammatillisia valmiuksia kehittävät opinnot, sekä tutkimustaitojen opinnot ovat opintoja läpileikkaavia juonteita. Sosiaalityön opetus sisältää erityisiä tutkimustaitoja opettavia kursseja, kuten tutkimusmenetelmiä koskevat opintojaksot sekä kandidaatti- ja pro gradu –tutkielmat. Tämän ohella oppiaineelle on ominaista jatkuva vuoropuhelu käytännön ja tutkimuksen välillä myös ammatillisemmin suuntautuneissa opintojaksoissa.

Sosiaalityön tutkinto-ohjelmassa annettava ohjaus sisältyy erityisesti opetus- ja oppimisprosesseihin kuten alla oleva kaavio ohjauksen eri ulottuvuuksista (Annala 2012) havainnollistaa. Tutkinto-ohjelman omissa opinnoissa annettu ohjaus liittyy akateemiseksi asiantuntijaksi kasvuun ja osaamisen karttumiseen eri opintojaksoilla. Muusta kuin opetukseen liittyvästä opintoneuvonnasta ja ohjauksesta vastaa opintopalvelut, joka toimii sekä [yksikön lähipalveluina](#) että yliopiston yhteisinä palveluina. Sosiaalityön tutkinto-ohjelmassa annettu ohjaus on esitetty kaaviossa pystyviivan oikealla puolella.

Tutkinto-ohjelmassa annettavalla ohjauksella pyritään myönteisen ja osallistavan opiskelukulttuurin ylläpitämiseen, pyritään ehkäisemään opintojen keskeyttämistä, tuetaan opiskelijoiden sitoutumista opiskeluun ja vastuunottamista omista opinnoista ja niiden etenemisestä sekä tuetaan opiskelijoiden valmistumista tavoiteajassa.

Sosiaalityön opintojaksoilla annettavan ohjauksen tavoitteena on opiskelijan ammatillisen kasvun ja identiteetin, tieteellisen ajattelun ja asiantuntijuuden kehittymisen tukeminen. Akateemisen asiantuntijuuden vahvistamisen ohella pyritään osoittamaan sosiaalityön tehtäväkentän laaja-alaisuus: asiakastyön lisäksi tutkinnon suorittaneilla on valmiudet toimia esimerkiksi erilaisissa johtamis-, hallinto-, suunnittelu-, kehittämis-, opetus-, tutkimus- tai kansainvälisissä tehtävissä. Ohjaus auttaa opiskelijaa pohtimaan omia vahvuuksiaan ja kehittymistarvettaan opintoja ja työelämää ajatellen. Ohjauksen avulla opiskelija tunnistaa omaa osaamistaan ja oppii yhdistämään eri opintojaksoilla saatuja tietoja ja taitoja.

Sosiaalityön tutkinto-ohjelmalle on ominaista opiskelijoiden opintopolkujen moninaisuus, joka asettaa haasteen myös opintojen ohjaukselle. Suuri osa tutkinto-ohjelman opiskelijoista on suorittanut aikaisemman tutkinnon ja/tai aiempia erillisiä yliopisto-opintoja ja he työskentelevät opiskelun ohessa. Vain pieni osa ensimmäisen vuoden opiskelijoista on suoraan

ylioppilastutkinnon jälkeen sosiaalityön tutkinto-ohjelmaan hakeutuneita. Opiskelijoiksi valitut aloittavat opintonsa tutkinnon eri vaiheista riippuen aiemmin suorittamistaan opinnoista ja niillä saaduista korvaavuuksista: osalle opintojen aloitus tutkinto-ohjelman opiskelijana alkaa sosiaalityön perusopinnoista, osalle aineopinnoista ja osa aloittaa tutkinnon suorittamisen suoraan maisterivaiheesta.

Ohjaus opintojen eri vaiheissa

Ohjausta sosiaalityön tutkinto-ohjelmassa voidaan tarkastella myös opintojen eri vaiheiden mukaisesti. Ohjaus kattaa koko opintopolun, mutta ohjauksen tarve vaihtelee paitsi yksilöllisesti myös sen mukaan missä opintojen vaiheessa opiskelija on. Ohjaus toteutuu yksilö-, ryhmä- ja/tai vertaisohjauksena, kasvokkain tai verkossa. Sosiaalityön opintoja läpäisevänä on ohjaaminen akateemiseen asiantuntijuuteen ja ammatillisuuteen.

Opintojen alkuvaiheen ohjaus

Opintojen alkuvaiheessa opiskelijat perehtyvät akateemisten opintojen luonteeseen ja saavat valmiuksia yliopistossa opiskelulle ja oppimiselle. Alkuohjaus painottuu oppimisyhteisöön ja opintoihin kiinnittymiseen, opintojen itsenäisen suunnittelun valmiuksien ja itselle sopivien valintojen tekemisen vahvistamiseen. Myös opiskelutaitojen hankkiminen ja opintokäytäntöjen omaksuminen korostuvat opintojen alkuvaiheessa. Näihin edelle mainittuihin tavoitteisiin pyritään järjestämällä ensimmäistä opiskeluvuottaan sosiaalityön tutkinto-ohjelmassa aloittaville [orientoivat opinnot I-III](#), tutkinto-ohjelman oma orientaatio, Oppimisen ja opiskelun taidot –luentosarja sekä opettaja- ja opiskelijatutorointia. Opintojen alussa tiedonhankinnan ja neuvonnan tarve on korostunut, jotta opiskelija oppii löytämään opiskelunsa kannalta keskeiset tiedonlähteet ja –kanavat, hahmottaa suorittamansa tutkinnon kokonaisuuden ja saa opintojensa suunnittelun alkuun.

Ensimmäisen opiskeluvuoden aikana uusien opiskelijoiden ohjauksessa keskeinen rooli on sosiaalityön [opettajatutoreilla](#) (ns. HOPS-opettajat). Opettajatutorit osoitetaan syksyisin uusille varsinaisella valinnalla ja erillisvalinnalla valituille opiskelijoille. Opettajatutorointi tapahtuu pääsääntöisesti ryhmissä, joihin kuuluu 5–6 opiskelijaa. Myös opintonsa suoraan maisterin

tutkinnosta aloittaville on nimetty opettajatutorit. Jokainen tutor-ryhmä kokoontuu syyslukukaudella 2–3 kertaa. Opiskelupolkujen moninaisuuden haasteeseen on pyritty vastaamaan muodostamalla tutor-ryhmät mahdollisimman samanlaisen opiskelutaustan opiskelijoista, jotka aloittavat opintonsa samasta vaiheesta. Tutor-ryhmien toiminta painottuu ensimmäiselle opintovuodelle.

Ensimmäisen opiskeluvuoden aikana jokainen kandidaatin tutkintoa suorittava opiskelija laatii henkilökohtaisen oppimis- ja opiskelusuunnitelman eli [HOPSin](#) osana orientoivia opintoja. Opettajatutorit antavat ohjausta HOPSin laadinnassa tutor-ryhmissä joko ryhmäohjauksena tai yksilöohjauksena. HOPS-työskentelyn tavoitteina on lisätä opiskelun suunnitelmallisuutta ja sujuvuutta, auttaa opiskelijaa arvioimaan omaa osaamistaan, oppimistaan ja tavoitteitaan sekä tukea opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden mukaisen opintopolun muodostamista. Opiskelijan pohdintatyön dokumentoituna tuloksena on konkreettinen, aikataulutettu opintosuunnitelma, johon on tehty näkyväksi opiskeluaikaiset valinnat. HOPS on ennen kaikkea opiskelijan oma opintojen suunnittelun ja jäsentämisen väline, mutta sen avulla pyritään myös varmistamaan se, että opiskelija hahmottaa tutkintonsa rakenteen ja siihen vaadittavat suoritukset oikein. Sosiaalityössä käytössä on oma [HOPS-lomake](#). Ne opiskelijat, jotka on hyväksytty suorittamaan vain maisterin tutkintoa täyttävät [Täydentävät opinnot – lomakkeen](#), johon merkitään maisterin tutkinnon lisäksi vaadittavat täydennykset tutkinto-ohjelman omien opintojen ja koko tutkinnon osalta. HOPSin tekemistä ei vaadita pelkkää maisterin tutkintoa suorittavilta, mutta sen tekemistä suositellaan.

Osa opintojen ohjausta on myös vertaisohjaus. Tärkeä rooli opintojen alkuohjausta ja opiskeluyhteisöön integroitumista on sosiaalityön opiskelijoiden ainejärjestö [SOS ry:n](#) järjestämällä opiskelijatutoroinnilla. Opiskelijatuutorit auttavat uusia opiskelijoita tutustumaan mm. kampusalueeseen, opiskelijayhteisöön, ainejärjestötoimintaan ja moniin opiskeluun liittyviin käytäntöihin. Ainejärjestön tehtävänä on myös edistää saman alan opiskelijoiden asemaa.

[Opintojen keskivaiheen ohjaus](#)

Kandidaattiohjelman toisen ja kolmannen opiskeluvuoden aikana opintojen ohjauksen painopiste siirtyy asiantuntijataitojen ja osaamisen ohjaamiseen. Opetustilanteisiin sisältyvä ohjaus tukee opiskelijan tiedollista, taidollista ja persoonallista kehitystä. Toisena opiskeluvuonna sosiaalityön aineopinnoissa opitaan ja ohjataan ammatilliseen osaamiseen liittyviä valmiuksia, ja ohjauksella tuetaan opiskelijoiden ammatillisen identiteetin kehittymistä, erityisesti aineopintojen kohdassa STYA3 Sosiaalityön taidot. Tyypillisesti toisen opiskeluvuoden kevääseen ajoittuu yhdeksän viikon mittainen käytännön opetuksen jakso sosiaalityön asiakastyössä. Käytännön opetuksessa tapahtuvan oppimisen kautta opiskelija saa sosiaalityön asiakastyön perusvalmiudet, hänen työelämävalmiutensa lisääntyvät ja hän luo perustaa omalle ammatilliselle identiteetilleen. Opettajien ohella opiskelijoiden ohjaukseen osallistuvat pätevät kentän sosiaalityöntekijät, jotka ohjaavat opiskelijoita käytännön opetusjaksolla omissa työyhteisöissään. Käytännön opetuksen ja ohjauksen opintojaksolle on laadittu kattavat verkkosivut, joissa opinnoissa annettava ohjaus ja ohjaukikäytänteet kuvataan:

[Käytännön opetuksen ja harjoittelun verkkosivut](#)

Opintojaksot, joissa ohjataan tutkimuksellisten taitojen kehittymistä sijoittuvat pääsääntöisesti kandidaattiohjelman kolmanteen opiskeluvuoteen. Kandidaatin tutkielma ja siihen liittyvät opinnot harjaannuttavat opiskelijoita tieteelliseen ajatteluun ja työskentelytapoihin. Opinnoissa luodaan keskeinen perusta tutkimustaidoille, joita syvennetään maisteriopintojen vaiheessa. Kandidaatintutkielman ohjaus painottuu ryhmässä annettuun ohjaukseen, mutta opiskelija saa tarvittaessa myös yksilöohjausta. Lisäksi opiskelijat saavat ohjausta vertaispalautteen antamiseen. Kandidaatin tutkielmaopintoihin on laadittu kyseisiä opintoja koskeva opas:

[Kandiopas](#)

Opintojen loppuvaiheen ohjaus

Sosiaalityön maisteriopinnoissa syvennetään sosiaalityötä ja sen toimintakäytäntöjä koskevaa teoreettista, ammatillista ja tutkimuksellista osaamista. Maisteriopintojen ohjauksen tavoitteena on opinnäyteprosessin käynnistäminen ja opiskelijan tukeminen prosessin eri vaiheissa,

opintojen loppuunsaattamisen tukeminen, ammatillis-tieteellisten taitojen syventäminen sekä mahdollisten jatko-opintojen pariin ohjaaminen.

Maisterivaiheen opintoihin sisältyy 3 kk kestävä syventävä harjoittelu, jossa ohjataan opiskelijan valmiuksia toimia sosiaalityön vaativassa asiakastyössä, hallinnollisissa, suunnittelu-, tutkimus- tai kehittämistehtävissä. Työharjoittelussa ja siihen liittyvässä analyysiseminaarissa opiskelijaa ohjataan laajentamaan ja syventämään sosiaalityötä koskevaa asiantuntijuuttaan teoreettisia ja käytännöllisiä elementtejä yhdistellen. Opiskelija suorittaa syventävän harjoittelun pätevän sosiaalityöntekijän ohjauksessa. Maisteriopintojen harjoittelu ja siihen sisältyvä ohjaus kuvataan tarkemmin yllä mainituilla Käytännön opetuksen ja harjoittelun verkkosivuilla.

Pro gradu –tutkielman tekemistä ohjataan tutkielmaseminaarissa, jonka suositeltu aloittamisajankohta on joko maisteriopintojen ensimmäisen opiskeluvuoden syys- tai kevätlukukausi. Tutkielmaseminaarissa laaditaan toteuttamiskelpoinen tutkimussuunnitelma, käynnistetään tutkielman teko ja saatetaan tutkimusprosessi mahdollisimman pitkälle. Erilaisista opintopoluista johtuen opiskelijat tulevat tutkielmaseminaariin opintojen erilaisissa vaiheissa, mikä pyritään ottamaan tutkielmaseminaarin ohjauksessa huomioon. Seminaaria ohjaava opettaja antaa ryhmäohjausta seminaaritulanteissa, jonka lisäksi opiskelija saa yksilöohjausta tarpeen mukaan erikseen sovittavina aikoina. Tutkielmaseminaarissa käytetään lisäksi vertaisohjausta.

Pro gradu -tutkielmien tekemistä ohjataan myös joko seminaarina ja/tai henkilökohtaisena ohjauksena graduvauhdituksessa. Graduvauhditusta suositellaan opiskelijoille, joiden tutkielmaseminaarin suorittamisesta on kulunut kaksi vuotta tai opiskelijoille, jotka kokevat tarvitsevansa työskentelyynsä muuten lisäohjausta.

Tutkielmaseminaaria ja pro gradu –tutkielman laatimista käsitellään kyseisiä opintoja koskevissa oppaissa:

[Graduopas](#)

[Gradun hyvät käytännöt : johdatus gradun tekemiseen](#)

Opintojen ohjauksen työnjako

Ohjausvastuu jakautuu eri tahoille opintojen eri vaiheiden mukaan.

Sosiaalityön tutkinto-ohjelman opintoihin liittyvä ohjaus

Opettajatutor

- Henkilökohtainen ohjaus ja neuvonta opintojen alkuvaiheen suunnittelussa
- Tutor-ryhmien toiminnan organisoiminen
- HOPS-suunnitelman hyväksyminen

Opettaja

- Ohjaus osana opetusta
- Opintojen ohjaus vastuullaan olevien opintojen sisällöllisissä kysymyksissä, mukaan lukien korvaavuudet. Ohjauksen ensisijainen tapa on vastaanotto
- Tutkinto-ohjelman ohjauksen kehittäminen yhteistyössä tutkinto-ohjelmavastaavan, ohjausvastaavan ja opintopäällikön kanssa

Käytännön opettaja

- Opiskelijoiden ohjaus sosiaalityön toimipisteessä kandidaattiohjelman käytännön opetus ja ohjaus –opintojaksolla

Harjoittelun ohjaaja

- Opiskelijoiden ohjaus maisteriopintojen harjoittelussa sosiaalityön asiakas-, hallinto-, kehittämis- tai tutkimustehtävissä

Tutkinto-ohjelmavastaava

- Vastaa opetussuunnitelmatyön kokonaiskehittämisestä ja työnjaosta
- Vastaa opiskelijapalautteen organisoimisesta
- Tutkinto-ohjelman ohjauksen kehittäminen yhteistyössä opettajien, ohjausvastaavan ja opintopäällikön kanssa

Ohjausvastaava

- Ohjaus-asioista tiedottaminen
- HOPS-toiminnan seuranta ja kehittäminen, opettajatutoreiden työskentelyn tukeminen
- Opiskelijatuutoroinnin yhteyshenkilönä toimiminen
- Tutkinto-ohjelman opintojen ohjauksen kehittäminen ja koordinointi yhteistyössä tutkinto-ohjelmavastaavan, opettajien ja opintopäällikön kanssa
- Opintojen yleisneuvonta ja -ohjaus
- Opetussuunnitelma- ja opetusohjelma-asiat

Opintosihteri

- Tenttijärjestelyt
- Opintosuoritusrekisterin hoito (suoritusten kirjaaminen, kokonaismerkinnät)

- Gradun jättämiseen ja valmistumiseen liittyvät kysymykset sosiaalityön omien opintojen osalta
- Neuvonta opintojen erityisjärjestelyissä

Osastosihteeri

- Sosiaalityön käytännön opetuksen ja ohjauksen hallinnollinen koordinointi

Opiskelijatutor

- Vertaisohjaus uusille opiskelijoille
- Ainejärjestötoimintaan tutustuttaminen

Ainejärjestö SOS ry

- Tutortoiminta
- Opiskelijaedustus sosiaalityön opetussuunnitelmatyöryhmässä
- Oppiainekahvien järjestäminen

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikön kansliassa annettava ohjaus *Tutkinnon kokonaisuutta koskeva neuvonta ja ohjaus*

Opintopäällikkö

- Yleinen opintoneuvonta ja kahta tutkintoa suorittavien neuvonta
- Opiskelijavalinta-asiat
- Tutkinto-ohjelman opintojen ohjauksen kehittäminen ja koordinointi yhteistyössä tutkinto-ohjelmavastaavan, ohjausvastaavan ja opettajien kanssa

Opintokoordinaattori

- Maisterin tutkinnon täydentävät opinnot
- Yleinen opintoneuvonta
- Koko yksikön HOPS-yhdyshenkilö
- Yksikön [JOO-asiat](#)

Opintosihteeri

- Kandidaatin ja maisterin tutkinnoista annettavat todistukset, valmistumiseen liittyvät kysymykset
- Ulkomailla ja muissa korkeakouluissa suoritettujen opintojen sisällyttäminen
- Yleinen opintoneuvonta

Muu yksikön opintohallinnon lähipalveluissa annettava ohjaus

Opintokoordinaattori

- Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikön opiskelijavaihto

Lähteet

Annala, Johanna (2012), Ohjaussuunnitelman rakentaminen yhteisössä. Ohjausvastaavien koulutus Tampereen yliopistossa 5.11.2012.

Opintojen ohjaus Tampereen yliopistossa. Opetusneuvoston linjauksia 3.10.2011.

Vehviläinen, Sanna (2012), Ohjaus työ- ja oppimisprosessien ohjaamisena yhteisöissä. Ohjausvastaavien koulutus Tampereen yliopistossa 5.10.2012.